

ОЦІНКА СТІЙКОСТІ ДОХОДІВ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ ТА ЇЇ УРАХУВАННЯ В СЕРЕДНЬОСТРОКОВОМУ ПЛАНУВАННІ

к.е.н., доц. Складя І.Д., Черв'як В.В.
Сумський державний університет

На даному етапі розвитку місцевих фінансів в Україні найбільш актуальним питанням є визначення фінансової стійкості бюджетів муніципальних утворень. Фінансова база місцевих бюджетів характеризується низькою часткою власних доходів і, як результат, щорічним збільшенням частки міжбюджетних трансфертів, що надаються з державного бюджету. У зв'язку з цим постає нагальна потреба в удосконаленні теоретичних та практичних підходів до діагностики фінансової стійкості місцевих бюджетів з метою забезпечення її стабільності та зміцнення.

Стійкість місцевого бюджету територіальної громади як стан доходів і видатків бюджету, які гарантують органам публічної влади можливість повного та своєчасного від інших бюджетних рівнів виконання своїх зобов'язань, сприяє збалансованому розвитку економіки та соціальної сфери. Однак, попри значну кількість досліджень за даним напрямом єдина теоретико-методична база оцінки фінансової стійкості остаточно не сформована. Немає єдиного підходу до визначення системи показників фінансової стійкості місцевого бюджету.

Методи проведення оцінки фінансової стійкості бюджетів були запропоновані багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими-економістами. Категорія фінансової стійкості вперше була запропонована видатним російським академіком Г.Б. Поляком. На думку науковця рівень стійкості бюджету визначається обсягом коштів, необхідних для забезпечення мінімальних бюджетних видатків.

Різні підходи до діагностики фінансової стійкості запропоновані рейтинговими агенціями, а саме: «ЕА-Ratings», «Експерт-РА», ЦЕА «Інтерфакс».

Зазвичай, оцінку фінансової стійкості проводять на основі трансформованої методики фінансового аналізу підприємства. Необхідність таких змін зумовлена, насамперед, складанням бюджетного кошторису та законодавчим закріпленням переліку бюджетних доходів.

Виходячи із проведеного дослідження, ми пропонуємо здійснювати комплексну оцінку фінансової стійкості бюджету за допомогою розрахунку наступних груп показників: бюджетної самостійності; бюджетної забезпеченості; боргового навантаження; стану податкової бази; міжбюджетних відносин.

Враховуючи збільшення органами місцевої влади обсягів запозичень, доцільно до комплексної оцінки включити аналіз боргового навантаження, який проводиться шляхом розрахунку загального рівня боргового навантаження; коефіцієнту структури боргу; рівня кредиторської заборгованості та показника обслуговування боргу.

Оцінка стану податкової бази передбачає аналіз складу, структури та динаміки податкових надходжень до відповідного бюджету, у тому числі аналіз податкової заборгованості. Ми вважаємо, що оцінку стану податкової бази варто здійснювати за допомогою наступних показників: частки місцевих податків та зборів у структурі надходжень; частки податкових надходжень у структурі доходів. Також пропонується розраховувати коефіцієнт податкової самостійності. Крім зазначених показників оцінка податкової бази передбачає оцінку залежності бюджету від найбільших платників податку.

На даний момент, питома вага видатків місцевих бюджетів не забезпечується власними та закріпленими доходами, що зумовлено неефективним розподілом загальнодержавних податків та зборів між бюджетами різних рівнів. В умовах щорічного збільшення частки міжбюджетних трансфертів ми вважаємо, що при проведенні аналізу фінансової стійкості доцільно здійснювати оцінку показників, що стосуються міжбюджетних відносин: частку доходів, що враховуються при визначенні трансфертів у структурі доходів бюджету без урахування трансфертів; частку дотацій та цільових субвенцій у структурі доходів бюджету.

Запропоновані групи коефіцієнтів допомагають визначити причини негативних явищ у процесі формування та виконання бюджету територіальної громади та, у свою чергу, якісно підготувати ефективні заходи щодо їх усунення.

Пріоритетними завданнями стратегічних орієнтирів забезпечення фінансової стійкості місцевого бюджету визначено :

- 1.впровадження єдиної методики оцінки фінансової стійкості бюджетів територіальних громад;
- 2.найбільш ефективне та результативне використання бюджетного потенціалу територіальної громади;
- 3.формування достатньої доходної частини місцевого бюджету та її відповідність видатковим зобов'язанням;
- 4.стимулювання інвестиційної активності в регіоні шляхом врахування природно-ресурсного, виробничо-економічного та людського потенціалів.

Задля підвищення рівня якості бюджетного менеджменту в умовах впровадження середньострокового планування та прогнозування доцільно скористатися запропонованою оцінкою фінансової стійкості бюджету міста, як індикатора інвестиційної привабливості для потенційного інвестора, забезпечення ефективного процесу управління місцевими фінансами.